

960828-1

Když chceme přesněji zvažovat povahu „myšlení“, musíme si nejprve náležitě uvědomit, že toto zvažování musí mít myšlenkovou podobu. Jen myšlení nám umožňuje pochopit alespoň něco s povahy samotného myšlení. Proto může být každý pokus o vymezení nějaké počáteční formy myšlení, nějakého primitivního myšlení zatížen velkou chybou, spočívající v tom, že toto primitivní myšlení musíme vlastně konstruovat, musíme uměle vytvořit jakýsi jeho model. Jde totiž o to, že tento model může, ale také nemusí vyhovovat. Někaký rekurz k „prostému fenoménu“ myšlení, „jak se nám samo dává“, je tu prostě nemožný, protože již v tom, že chceme uvažovat o myšlení jako o fenoménu, je zajištěno, že nejde o fenomén „prostý“, „přirozený“, nefalšovaný žádnou intervencí myšlení reflektujícího (a tedy nikoliv prostého). Můžeme to říci také jinak: nikdy nemůžeme „čistě“ reflektovat myšlení nereflektující, nýbrž vždycky už jenom myšlení reflektující, tj. myšlení, které právě vykonáváme (resp. které jsme právě vykonávali). Nižší, resp. předchůdnou rovinu myšlení můžeme v rámci své reflexe jen konstruovat (rekonstruovat). Zvýšenou měrou to platí o myšlení předpojmovém, jež může být v pravém smyslu reflektováno pouze myšlením pojmově strukturovaným.

(Písek, 960828-1.)